

Statens vegvesen

Vedlegg 1 – Høringsnotat

Høring om forslag til forskrift om endring i forskrift av 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. (førerkortforskriften)

Vegdirektoratet
Trafikant- og kjøretøyavdelingen
5. juli 2019

Høringsnotat – Forslag til forskrift om endring i forskrift 19. januar 2004 nr. 298 om førerkort m.m. (førerkortforskriften)

Innholdsfortegnelse

1	Innledning.....	3
2	Forslag om vedtak om førerett for snøscooter i Norge	3
2.1	Bakgrunn.....	3
2.2	Nærmere om forslaget.....	3
2.3	Vedtak om førerett	4
2.3.1	Gyldig utenlandsk førerkort med minst én internasjonal klasse	4
2.3.2	Full opplæring og teoretisk prøve	5
2.3.3	Arbeidskontrakt	6
2.4	Gyldighet.....	6
2.5	Krav til dokumentasjon ved kjøring	7
2.6	Forslaget	7
2.7	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	7
3	Forslag om unntak fra utfasingsreglene for norske førerkortmodeller	8
3.1	Bakgrunn.....	8
3.2	Nærmere om forslaget.....	8
3.2.1	Utfasingsreglene for norske førerkortmodeller	8
3.2.2	§ 4–6. Utfasing av førerkort utstedt før 19. januar 2013	9
3.2.3	Personer som ikke lenger bor i Norge	9
3.3	Forslaget	10
3.4	Økonomiske og administrative konsekvenser.....	10
4	Høringsfrist.....	11

1 Innledning

Vegdirektoratet er av Samferdselsdepartementet bedt om å legge til rette for at personer som ikke har fast bopel i Norge kan få førerrett for snøscooter i Norge.

Vegdirektoratet ønsker også å legge til rette for at personer som har et norsk førerkort i modell N1 («grønn bok») og som har meldt flytting ut av Norge, fortsatt kan benyttet dette for kjøring i Norge når de er på besøk her i landet etter utfasingsfristen 1. januar 2020.

På bakgrunn av dette sender vi forslag til endringer i førerkortforskriften til høring.

Høringsfristen er 01.09.2019. Hørings svar sendes elektronisk enten via høringsportalen på www.vegvesen.no eller som e-post til firmapost@vegvesen.no. Alternativt kan høringsinnspill sendes per post til: Statens vegvesen Vegdirektoratet, Postboks 6706 Etterstad, 0609 Oslo.

2 Forslag om vedtak om førerrett for snøscooter i Norge

2.1 Bakgrunn

Det er en forutsetning for å få utstedt førerkort i Norge at man har fast bopel her i landet, jf. førerkortforskriften § 5-2 fjerde ledd. Dette er et prinsipp som følger av EUs førerkortdirektiv. For å oppfylle vilkårene for å få utstedt førerkort i Norge, må man bo i Norge i minst 185 dager hvert kalenderår, jf. førerkortforskriften § 2-3.

Alpinanlegg og firmaer som tilbyr guidede turer på snøscooter har ansatte som ikke har fast bopel i Norge. Disse personene har behov for å kjøre snøscooter i Norge i forbindelse med jobben de skal utføre i alpinanlegget eller som snøscooterguides, men de oppholder seg i Norge i for kort tid til at de regnes for å ha sin faste bopel her. Dette innebærer at de ikke kan få utstedt norsk førerkort.

Vegdirektoratet er av Samferdselsdepartementet bedt om å legge til rette for at personer som arbeider i alpinanlegg og som snøscooterguides som ikke har fast bopel i Norge kan få rett til å kjøre snøscooter i Norge.

2.2 Nærmere om forslaget

Det foreslås at personer uten fast bopel i Norge kan få utstedt et vedtak fra Statens vegvesen som dokumentasjon på førerrett i klasse S i Norge. Det er en forutsetning at vedkommende er innehaver av et gyldig utenlandsk førerkort som anerkjennes etter førerkortforskriften kapittel 8 med minst én internasjonal klasse, har gjennomført obligatorisk opplæring og bestått teoretisk prøve i klasse S etter trafikkopplæringsforskriften kapittel 14 og § 30-13, og før utstedelse dokumenterer et arbeidsforhold i Norge som innebærer kjøring med snøscooter. Vedtaksbrevet og gyldig førerkort må medbringes unders kjøring.

2.3 Vedtak om førerett

Med førerett forstås rett til å føre nærmere angitte kjøretøy. Med førerkort forstås det dokumentet hvor føreretten er angitt. Førerett kan også følge av generell bestemmelse i forskriften eller av enkeltvedtak, jf. førerkortforskriften § 2-1 første og andre ledd.

Førerett i klasse S for personer uten fast bopel i Norge foreslås gitt som enkeltvedtak.

2.3.1 Gyldig utenlandsk førerkort med minst én internasjonal klasse

Bakgrunnen for prinsippet om fast bopel i førerkortsammenheng er at utstederlandet har best forutsetninger til å sjekke søkers vandel og helse.

Ved utstedelse av førerkort for lette klasser i Norge kreves det at søker leverer en egenerklæring om sin helse, jf. førerkortforskriften § 5-1 tredje ledd og vedlegg 1 § 3. Egenerklæring om helse kreves også ved innbytte av førerkort fra land utenfor EØS, men ikke ved innbytte av førerkort fra andre EØS-land, jf. førerkortforskriften § 10-3 andre ledd. Norge er etter førerkortdirektivet forpliktet til å anerkjenne andre medlemslands førerkort og medlemslandene er bundet av direktivets minimumskrav til helse. Det foreslås derfor et krav om at egenerklæring om helse kun skal leveres før utstedelse av vedtak om førerett i klasse S der søker har et førerkort fra et land utenfor EØS.

Før utstedelse av førerkort i Norge gjennomføres det en vandelssjekk. Da vi ikke har samme mulighet til å sjekke vandelen til personer uten fast bopel i Norge, foreslås det et krav om at vedkommende må være innehaver av et gyldig utenlandsk førerkort som anerkjennes i Norge etter førerkortforskriften kapittel 8 med minst én internasjonal klasse.

På denne måten får vi en bekreftelse på at personen har oppfylt vilkårene for å få utstedt et førerkort i et annet land. Dersom det er et EØS-førerkort vet vi at førerkortet ble utstedt i landet førerkortinnehaveren hadde sin faste bopel på utstedelsestidspunktet, og at vedkommende måtte oppfylle førerkortdirektivets minimumskrav til helse for å få utstedt førerkortet. Vi har ikke kjennskap til medlemslandenes eventuelle rutiner med vandelssjekk før utstedelse, men vektlegger at førerkortet er utstedt i det landet som på dette tidspunktet hadde best oversikt over søkers vandel. Vi antar at det også vil være tilfelle for de fleste førerkort utenfor EØS.

Landet der førerkortinnehaveren til enhver tid har fast bopel er nærmest til å fange opp endringer i innehavers helse og vandel av betydning for føreretten.

I Norge kreves ikke jevnlig helseattest eller egenerklæring i lette klasser, men den enkeltes fastlege har meldeplikt dersom en pasient har en helsetilstand som medfører at helsekravene for førerkort ikke lenger er oppfylt og det er sannsynlig at denne tilstanden vil vare mer enn seks måneder. Dersom tilstanden antas å være kortvarig, kan legen ilegge muntlig kjøreforbud uten å sende melding til Fylkesmannen. Personene som vil bli omfattet

av den foreslåtte ordningen går trolig til lege i landet de bor i og norske myndigheter vil derfor ikke få melding dersom helsekravene til norsk førerkort ikke er oppfylt.

Endringer i status på EØS-førerkort meldt inn av andre land vil kunne fanges opp ved sjekk i RESPER¹ i forbindelse med utstedelse eller kontroll av førerkort. Utenfor EØS har vi ingen oppslagsmuligheter.

For å enklere fange opp tilfeller der føreren har fått inndratt førerkortet i hjemlandet på grunn av endringer i vandel eller helse, foreslås det et krav om at føreretten i klasse S kun er gyldig sammen med et gyldig førerkort og at dette førerkortet må medbringes under kjøring.

I og med at personen har førerkortet i hende, kan vi til en viss grad stole på at det ikke har vært endringer i helsen som tilsier at vedkommende ikke lenger fyller helsekravene for å inneha førerkort. Vi vet da også at førerkortet ikke er inndratt, noe som gir oss en viss grad av trygghet på at det ikke foreligger forhold ved vedkommendes vandel som tilsier at førerkortet skulle vært inndratt i hjemlandet.

2.3.2 Full opplæring og teoretisk prøve

Førerett klasse S er en nasjonal klasse, og er ikke omfattet av EUs førerkortdirektiv. Mange andre land i Europa har ikke egen førerkortklasse for snøscooter, da det ikke er aktuelt på grunn av klima og geografi.

Klassen ble innført i Norge i 2006 for å bedre trafiksikkerheten. For å erverve førerett for klasse S i Norge er det krav om gjennomført obligatorisk opplæring og bestått teoretisk prøve.

Etter Vegdirektoratets vurdering bør det ikke stilles lavere krav til for eksempel sesongarbeidere som skal være snøscooterguider, enn til personer med fast bopel i Norge som ønsker å kjøre snøscooter. Føreropplæringen ivaretar og kvalitetssikrer førerferdighet og viktig kompetansebygging på fjellsikkerhet som blant annet skredfare og opptreden ved skred og ulykke. Det er sentralt at alle førere av snøscooter har denne kompetansen for å redusere antallet ulykker med snøscooter.

Vi foreslår derfor at det skal være en forutsetning for at førerett klasse S kan gis til personer i den aktuelle gruppen at de har gjennomført obligatorisk opplæring og har bestått teoretisk prøve i klasse S hos Statens vegvesen. Teoretisk prøve kan avlegges på norsk eller engelsk.

Opplæringen må gjennomføres hos en godkjent kursarrangør. Kursarrangøren melder dette inn til Statens vegvesen via TSK².

¹ EUs elektroniske meldingsutvekslingssystem for førerkortinformasjon mellom medlemsland.

² Trafikklærer-, sensor-, og kursarrangørregisteret

Personer som ervervet klasse B før 1. juli 2006 har førerrett for snøscooter i Norge i kraft av klasse B, jf. førerkortforskriften vedlegg 6 § 6. Dette gjelder også for personer som er innehavere av klasse B ervervet i et annet EØS-land før denne datoen.

2.3.3 Arbeidskontrakt

Adgangen gis til personer som har et arbeidsforhold som innebærer kjøring med snøscooter. Det åpnes ikke for en generell adgang til å få utstedt vedtak om førerrett i klasse S. Dokumentasjon på arbeidsforhold som innebærer kjøring med snøscooter må fremlegges på søknadstidspunktet og ved senere fornyelse.

Vegdirektoratet ønsker særlig høringsinstansenes synspunkter på vilkåret om arbeidskontrakt.

2.4 Gyldighet

Søker har ervervet førerrett i klasse S på ordinær måte etter gjennomført obligatorisk opplæring og bestått teoretisk prøve i Norge. Dette taler i utgangspunktet for å gi vedtaket om førerrett tilsvarende gyldighet som klasse S ville fått på et norsk førerkort.

Det er imidlertid flere hensyn som gjør det ønskelig at vedtakene gis en kortere gyldighet. Etter en helhetsvurdering foreslås gyldighet på to år.

Begrensninger i våre muligheter til å sjekke vandel og helse til personer med fast bopel utenfor Norge på søknadstidspunktet og til å fange opp senere endringer av betydning for førerretten, er bakgrunnen for vilkåret om at søker allerede må være innehaver av et gyldig førerkort på søknadstidspunktet og at gyldig førerkort må medbringes under kjøring. Etter vår vurdering taler trafiksikkerhetshensyn for at vedtakene også bør gis en kortere gyldighet slik at vilkåret kan sjekkes etter to år for alle, og ikke kun ved en eventuell kontroll.

Det er ønskelig at vedtakene som dokumenterer førerretten er mest mulig oppdaterte. Dette vil også gjøre det enklere for arbeidsgivere å sjekke at potensielle arbeidstakere har en gyldig førerrett i klasse S i Norge.

I vurderingen av hvor lang gyldighetstid som skal gis er det også vurdert hvilke administrative konsekvensene det får for Statens vegvesen og for søker. Vedtak om førerrett i klasse S vil skape administrativt arbeid for Statens vegvesen. Søkere med EØS-førerkort vil kunne søke om førerrett i klasse S uten fysisk oppmøte på en trafikkstasjon, fordi saksbehandler kan sjekke statusen på førerkortet via RESPER³. Søkere med førerkort utstedt i

³ EUs elektroniske meldingsutvekslingssystem for førerkortinformasjon mellom medlemsland.

land utenfor EØS vil måtte fremvise sitt førerkort på en trafikkstasjon for å søke om et slikt vedtak, også ved senere fornyelser.

Vi vurderer de administrative byrdene som små, både for Statens vegvesen og for søker. Vi mener at det ikke er uforholdsmessig å kreve at sesongarbeidere som har behov for et nytt vedtak etter to år må dokumentere vilkårene og få utstedt et nytt vedtak om førerett.

Det er antatt at antallet personer som har behov for et slikt vedtak om førerett i klasse S på nåværende tidspunkt er lavt, men at foreslåtte ordning kan føre til en økning på sikt. Gyldighet på to år vil også gi oss mulighet til å få oversikt over hvor mange sesongarbeidere det er som har et behov. Det vil også være enklere å vurdere om det er aktuelt å innføre alternative måter å dokumentere denne føreretten på.

Vegdirektoratet ønsker særlig høringsinstansenes synspunkter på foreslått gyldighet.

2.5 Krav til dokumentasjon ved kjøring

Føreretten er kun gyldig sammen med et gyldig utenlandsk førerkort som anerkjennes etter førerkortforskriften kapittel 8 med minst én internasjonal klasse. Vedtaksbrevet og gyldig utenlandsk førerkort skal medbringes under kjøring.

2.6 Forslaget

Forslag til endringsforskrift følger som vedlegg 2 til dette høringsnotatet.

§ 12–5 nytt tredje ledd:

Personer med midlertidig opphold i Norge kan gis førerett for beltemotorsykkel. Søker må være innehaver av et gyldig utenlandsk førerkort som anerkjennes etter kapittel 8, ha gjennomført obligatorisk opplæring og bestått teoretisk prøve etter trafikkopplæringsforskriften og dokumentere et arbeidsforhold i Norge som innebærer kjøring med beltemotorsykkel. Føreretten følger av enkeltvedtak utstedt av Statens vegvesen og gis gyldighet i to år. Vedtaksbrev og gyldig utenlandsk førerkort må medbringes under kjøring.

2.7 Økonomiske og administrative konsekvenser

Adgang til å erverve førerett i klasse S på foreslått måte vil gjøre det mulig for sesongarbeidere å utføre arbeid som innebærer kjøring med snøscooter i Norge. Det er et behov for slik arbeidskraft i blant annet alpinanlegg og turistnæringen.

Det er antatt at antallet personer som i dag har behov for et slikt vedtak om førerett i klasse S på nåværende tidspunkt er lavt, men at foreslåtte ordning kan føre til en økning på sikt.

Det er foreslått krav om opplæring og teoretisk prøve i klasse S, som medfører kostnader for privatpersonene som ønsker å erverve føreretten. Det vil ikke være kostnader knyttet til selve utstedelsen av føreretten da dette gis i form av et enkeltvedtak og ikke et førerkort. Det vil heller ikke være kostnader direkte knyttet til eventuelle senere fornyelser.

Adgang til vedtak om førerett i klasse S vil medføre administrativt arbeid for Statens vegvesen. Vedtak kan imidlertid utstedes uten at det kreves endringer i Autosys førerkortregister.

3 Forslag om unntak fra utfasingsreglene for norske førerkortmodeller

3.1 Bakgrunn

Vegdirektoratet ønsker å legge til rette for at personer som har et norsk førerkort i modell N1 («grønn bok») og som har meldt flytting ut av Norge, fortsatt kan benytte dette for kjøring i Norge når de er på besøk her i landet. Førerkort etter denne modellen skal etter dagens regler utfases innen 1. januar 2020, og vil ikke være gyldig for kjøring etter denne datoen. Det foreslås at personer uten fast bopel i Norge unntas fra denne bestemmelsen.

Vegdirektoratet foreslår samtidig presiseringer i utfasingsreglene slik at det fremkommer klart av ordlyden at de aktuelle modellene blir ugyldige som dokumentasjon for førerrettigheter etter angitt frist, med mindre unntak er gitt.

3.2 Nærmere om forslaget

3.2.1 Utfasingsreglene for norske førerkortmodeller

Som medlem av EØS er Norge forpliktet til å gjennomføre rettsakter som er en del av EØS-avtalen. Store deler av regelverket på førerkortområdet styres av direktiver fra EU.

Tredje førerkortdirektiv (2006/126/EF) trådte i kraft i alle medlemsland i EØS fra 19. januar 2013. Direktivet stiller krav til førerkortmodellen som ble tatt i bruk fra samme dato. Siste frist for å fase ut gamle førerkortmodeller som ikke oppfyller kravene i tredje førerkortdirektiv er i direktivet satt til 19. januar 2033. Det er opp til det enkelte medlemsland å fastsette tidligere frister for utfasing. I forbindelse med gjennomføringen av tredje førerkortdirektiv i norsk rett ble det laget en utfasingsplan, som er forskriftsfestet i førerkortforskriften § 4–6.

Fordi de eldste førerkortmodellene er minst oppdatert når det gjelder sikkerhetslementer og bilde av førerkortinnehaveren, er det ønskelig å fase ut disse først.

I førerkortforskriften § 4–6 er det tatt inn en bestemmelse om når den enkelte førerkortmodell mister sin gyldighet. Personer som har et førerkort som mister sin gyldighet, må fornye dette på en trafikkstasjon for å få førerkort av gyldig modell. Den eldste førerkortmodellen, såkalt «grønn bok», mister sin gyldighet 1. januar 2020.

3.2.2 § 4–6. Utfasing av førerkort utstedt før 19. januar 2013

Førerkort utstedt før 1. april 1979, må byttes til nytt førerkort før 1. januar 2020. Førerkort utstedt i perioden 1. april 1979 til og med 31. desember 1997, må byttes til nytt førerkort før 1. januar 2023. Førerkort utstedt i perioden 1. januar 1998 til og med 18. januar 2013, må byttes til nytt førerkort før 1. januar 2033. Førerkort som ikke skiftes ut innen fastsatt frist, mister sin gyldighet.

Fra og med 19. januar 2033 må EU-førerkort som benyttes for kjøring i Norge være i overensstemmelse med den nyeste EU-modellen for førerkort for å være gyldig.

3.2.3 Personer som ikke lenger bor i Norge

For å kunne få utstedt et norsk førerkort, herunder å fornye det, må man bo fast i Norge. Dette gjelder også fornyelse til gyldig førerkortmodell som er nødvendige pga. utfasingsreglene.

Personer som har flyttet fra Norge, men som oppholder seg i Norge i deler av året, har ikke rett til å få utstedt norsk førerkort. Dette skyldes at Norge er forpliktet etter tredje førerkortdirektiv til å ikke utstede førerkort i EØS-modell til personer som ikke bor fast i Norge. Begrunnelsen for dette er blant annet at det er bostedslandet som er best egnet til å vurdere en persons helse og vandel ved utstedelse av førerkort. I tillegg tilsier hensynet til å forhindre misbruk av førerkort, at en person kun skal besitte ett førerkort i EØS-modell.

De som har førerkort som er utstedt i et annet land etter modell av Genève- eller Wienkonvensjonen, kan benytte førerkortet ved besøkskjøring i Norge i inntil tre måneder. Ikke alle som bor deler av året utenfor Norge har byttet inn det norske førerkortet i et førerkort fra bopelslandet, og mange oppholder seg i Norge lenger enn i tre måneder hvert år.

Vegdirektoratet ønsker å legge til rette for at personer som har et norsk førerkort i modell N1 («grønn bok») og som har meldt flytting ut av Norge, fortsatt kan benytte dette for kjøring når de er på besøk i Norge. Fra fylte 80 år er det krav om at norske førerkort fornyes med helseattest. Unntaket vil derfor kun gjelde fram til man fyller 80 år.

Unntaket gjelder også kun for kjøring i Norge. Ved gjennomføring av tredje førerkortdirektiv har Norge meldt inn gyldige førerkortmodeller og utfasingsplanen for disse. Førerkortmodellene vil derfor anses som ugyldige i andre land etter datoene som er fastsatt som utfasingsdatoer i § 4–6. Dersom man mister eller blir frastjålet det norske grønne førerkortet, vil man ikke kunne få utstedt nytt hvis man ikke bor fast i Norge.

Vegdirektoratet foreslår at det presiseres at de norske helsekravene for førerkort gjelder. Det kreves ikke helseattest eller annen dokumentasjon, men på lik linje med andre førere er det førerkortinnehavers eget ansvar å sikre at man ikke kjører hvis man ikke oppfyller helsekravene.

Det foreslås ikke noe krav om å medbringe dokumentasjon på at man er utvandret. Ved tvil må førerkortkontrollør undersøke bostedstatus i førerkortregisteret Autosys.

3.3 Forslaget

Vegdirektoratet foreslår følgende presiseringer i § 4–6 første ledd, samt et nytt tredje ledd:

§ 4–6 første ledd skal lyde:

Førerkort utstedt før 1. april 1979, er ikke gyldig for kjøring fra og med 1. januar 2020. Førerkort utstedt i perioden 1. april 1979 til og med 31. desember 1997, er ikke gyldig for kjøring fra og med 1. januar 2023. Førerkort utstedt i perioden 1. januar 1998 til og med 18. januar 2013, er ikke gyldig for kjøring fra og med 1. januar 2033. Førerkort etter denne bestemmelsen kan byttes til nytt førerkort dersom vilkårene for utstedelse er oppfylt.

Nytt tredje ledd skal lyde:

Første ledd første punktum gjelder ikke for personer som har meldt flytting fra Norge. Disse personene kan benytte sitt førerkort ved kjøring i Norge frem til dagen før fylte 80 år. De norske helsekravene for førerkort må være oppfylt.

3.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

Av modellene som skal fases ut innen 1. januar 2020 finnes det per 1. juli 2019 ca. 30 000 grønne førerkort som fortsatt er gyldige. Av disse er det i overkant av 6000 innehavere som er registrert som utvandret og som er under 80 år. Vi antar at mange av disse har byttet inn det norske førerkortet i et annet EØS-land før det ble krav om at det skulle meldes til utstederlandet. Vi vet derfor lite om hvor mange innehavere som virkelig er avhengig av sitt grønne førerkort, men antar at tallet er langt under 6000.

En slik unntaksregel vil opprettholde mobilitet for de det gjelder når de er på besøk i Norge, da de ikke vil ha lov til å kjøre i Norge uten at det norske førerkortet er gyldig.

Ulempen er at mange av disse ikke kjører i landet de er bosatt i, noe som betyr at de får lite kjøretrening. Mangel på kjøretrening kan innebære større risiko i trafikken.

I Norge kreves ikke jevnlig helseattest ved førerrett i lette klasser, men den enkeltes fastlege har meldeplikt dersom en pasient har en helsetilstand som medfører at helsekravene for førerkort ikke lenger er oppfylt og det er sannsynlig at denne tilstanden vil vare mer enn

seks måneder. Dersom tilstanden antas å være kortvarig, kan legen ilegge muntlig kjøreforbud uten å sende melding til Fylkesmannen. Personene som vil bli omfattet av dette unntaket går trolig til lege i landet de bor i, og norske myndigheter vil derfor ikke få melding dersom helsekravene til norsk førerkort ikke er oppfylt med mindre vedkommende oppsøker lege i Norge med helsetilstand som innebærer at helsekravene ikke er oppfylt.

Vi antar at det er et lite antall det er snakk om og at det derfor ikke vil utgjøre noen større trafikkfare at disse ikke er innenfor det norske fastlegesystemet. Den enkelte førerkortinnehaver har uansett en plikt til å oppsøke lege dersom han er i tvil om han oppfylder helsekravene og til å ikke kjøre bil dersom han ikke gjør det.

4 Høringsfrist

Vi ber om at høringsinstansenes uttalelser innen **1. september 2019**. Hørings svar sendes inn enten elektronisk via www.vegvesen.no > offentlige høringer, til firmapost@vegvesen.no eller pr. post til Statens vegvesen Vegdirektoratet, Postboks 6706 Etterstad, 0609 Oslo.